मुक्तः सदैवेश्वर इति। योऽसौ प्रकृष्टसत्त्वोपादानादीश्वरस्य शाश्वतिक उत्कर्षः स किं सनिमित्तः? आहोस्विन्निर्निमित्त इति। तस्य शास्त्रं निमित्तम्। शास्त्रं पुनः किन्निमित्तम्? प्रकृष्टसत्त्वनिमित्तम्। एतयोः शास्त्रोत्कर्षयोरीश्वर-सत्वे वर्तमानयोरनादिः संबन्धः। एतस्मात् एतद्भवति सदैवेश्वरः सदैव मुक्त इति।

तच्च तस्यैश्वर्यं साम्यातिशयविनिर्मुक्तं, न तावद् ऐश्वर्यान्तरेण तदतिशय्यते, यदेवातिशयि स्यात्तदेव तत्स्यात्, तस्माद्यत्र काष्ठाप्राप्तिरैश्वर्यस्य स ईश्वरः। न च तत्समानमैश्वर्यमस्ति, कस्माद् द्वयोस्तुल्ययोरेकस्मिन् युगपत् कामितेऽर्थे नवमिदमस्तु पुराणमिदमस्तु इत्येकस्य सिद्धौ इतरस्य प्राकाम्यविघातादूनत्वं प्रसक्तं, द्वयोश्च तुल्ययोर्युगपत् कामितार्थप्राप्तिर्नास्त्यर्थस्य विरुद्धत्वात्। तस्मात् यस्य साम्यातिशयविनिर्मुक्तमैश्वर्यं स ईश्वरः, स च पुरुषविशेष इति ॥ २४ ॥

Now, who is this, called Īśvara, other than Puruṣa and Prakṛti? (1)

Īśvara Is a Particular Puruṣa Unaffected By Affliction, Deed, Result Of Action Or the Latent Impressions Thereof. 24.

Kleśa or affliction = Nescience etc. good or bad deeds and the result thereof as well as the subliminal impressions of the result of action, though subsisting in the mind, are imputed to the Puruṣa. That is why the Puruṣa (Self or Ātmā) is imagined to be the enjoyer thereof. As victory or defeat, although it actually comes to the soldiers in the field, is attributed to the commander, so also in this case. The special Puruṣa, who, on account of his eternal liberation, is uncontaminated even by the touch of enjoyment or suffering, is called Īśvara. There are many Puruṣas in a state of Isolation. They have cut asunder the threefold bondage (2) and reached Isolation. Īśvara had no such bondage in the past nor will He have any in future. Liberated persons are known to have had a previous state of bondage (3) but